

การพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยเทคนิคการช่วยจำและค้นหาความหมายของคำ

นางสาว วรณี อริยะสินสมบูรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-799-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16424811

Improving Skills in Using Thai Dictionary of Students in the Elementary
Education Level by Mnemonic Method and Searching Word-Meanings Method

Miss Wannee Ariyasinsomboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-799-7

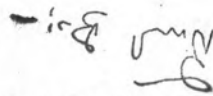
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้วยเทคนิค
การช่วยจำและการค้นหาความหมายของคำ

โดย นางสาว วรณี อริยะสินสมบูรณ์

ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ชุ่มพร ชงกิตติกุล

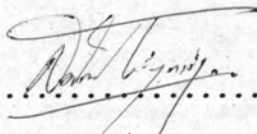
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

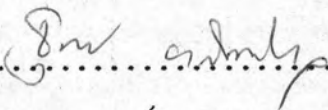
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโกชน์ เอี่ยมสุภชาติ)

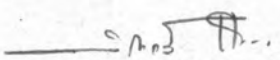
..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุ่มพร ชงกิตติกุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรินทร์ แสงสวัสดิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วรรณีย์ อริยะสินสมบุรณ์ : การพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยเทคนิคการช่วยจำและการค้นหาความหมายของคำ (IMPROVING SKILLS IN USING THAI DICTIONARY OF STUDENTS IN THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL BY MNEMONIC METHOD AND SEARCHING WORD-MEANINGS METHOD) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล, 141 หน้า. ISBN 974-631-799-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยเทคนิคการช่วยจำและการค้นหาความหมายของคำ และเพื่อพัฒนาโปรแกรมที่จะนำไปสอนพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 60 คน สุ่มจากโรงเรียนวัดนันทมนานต์ อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สุ่มนักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน นักเรียนชายและหญิงมีจำนวนเท่ากัน แบ่ง 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย 2) กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว และ 3) กลุ่มควบคุม ทุกกลุ่มฝึกทักษะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย มีคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว
2. กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย และกลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว มีคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย มีคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการสะกดคำและการอ่านคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว
4. กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย มีคะแนนความสามารถในการเรียงลำดับคำและการค้นหาความหมายของคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว สูงกว่ากลุ่มควบคุม และไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว
5. กลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย และกลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว มีคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

ฉะนั้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่าโปรแกรมการสอนพัฒนาทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ดีที่สุด คือ โปรแกรมการสอนฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ วรรณีย์ อริยะสินสมบุรณ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C643036 : MAJOR EDUCATIONAL PSYCHOLOGY

KEYWORD: MNEMONIC METHOD / SEARCHING WORD-MEANINGS METHOD / SKILL / THAI DICTIONARY

WANNEE ARIYASINSOMBOON : IMPROVING SKILLS IN USING THAI DICTIONARY OF STUDENTS IN THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL BY MNEMONIC METHOD AND SEARCHING WORD-MEANINGS METHOD. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHUMPORN YONGKITTIKUL, Ph.D., 141 pp. ISBN 974-631-799-7

This purpose of this research were to improve skills in using Thai dictionary of students in the elementary level by mnemonic method and searching word-meanings method and to develop program to improve skill in using Thai dictionary of students in the elementary level.

The subjects consisted of 60 students in Prathomsuksa 6, academic year 1994, randomly drawn from Wat Nimmanoradee Amphur Paseecharoen, Bangkok Metropolis. They were randomly divided into 3 groups, each consisting of 10 male and 10 female students : (1) the group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system; (2) the group trained to search the words in Thai dictionary only; and (3) the control group. The subjects in each group were trained for 4 weeks. The data were collected before and after the treatment. All subjects were tested by the test of ability in using Thai dictionary. The data were analyzed by using One-Way Analysis of Variance.

The research findings could be summarized as follows:

1. The group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system got higher scores than the group trained to search the words in Thai dictionary only.
2. The group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system and the group trained to search the words in Thai dictionary only got higher scores than the control group.
3. The group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system got higher scores in the ability of spelling words and reading words correctly and faster than the group trained to search the words in Thai dictionary only and the control group.
4. The group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system got higher scores in the ability of ordering words and searching words correctly and faster than the control group. There was no different ability between the formal group and the latter group.
5. The group trained to remember consonants and vowels in Thai dictionary system and the group trained to search the words in Thai dictionary only got higher scores in post-test than pre-test.

According to this research findings, the best program of teaching to improve skills in using Thai dictionary of students in the elementary level is the program of the training to remember consonants and vowels in Thai dictionary system.

ภาควิชา.....จิตวิทยา.....

สาขาวิชา.....จิตวิทยาการศึกษ.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....อนงค์ อภิชาติกุล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยการช่วยเหลือให้คำแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ชงกิตติกุล ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้ชี้แนะแนวทาง และวิธีการศึกษาหาความรู้ อย่างมีระบบให้กับผู้วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ และในการหาความรู้ เพื่อพัฒนาตัวเองแก่ผู้วิจัยตลอดไป ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต อาจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิรันดร์ แสงสวัสดิ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะ และแนวคิดที่เป็นประโยชน์ อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ตลอดจนอาจารย์ประจำวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดนิมมานรดี ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณวัลลภ ประกอบนพเก้า คุณสุเมธ ลอศรีสกุลไทยและคุณมาลี เตชะไตรศร ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณอรุณ ดีเสมอ และคุณอัมพันธ์ เหตุเกษ ที่ช่วยเหลือในด้านการพิมพ์เอกสาร และวิทยานิพนธ์ ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดนิมมานรดี เป็นอย่างมากที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณอภิชาติ เจตจำนงนุช ที่ให้ความรัก ความห่วงใย กำลังใจ และกำลังใจ ทรัพย์สิน แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

และท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ พี่ๆทุกคน ที่ให้ความรักและความห่วงใย แก่ผู้วิจัยตลอดเวลาการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่าน ด้วยความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

วราณี อริยะสินสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
ปัญหาในการวิจัย.....	35
ตัวแปรในการวิจัย.....	35
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	35
สมมติฐานในการวิจัย.....	36
ขอบเขตของการวิจัย.....	37
คำจำกัดความในการวิจัย.....	38
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	40
2. วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล.....	41
กลุ่มตัวอย่าง.....	41
การออกแบบการวิจัย.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
การรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ผลการวิจัย.....	56
4. การอภิปรายผลการวิจัย.....	79
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	85
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้เขียน.....	141

สารบัญชิตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงระดับความจำและกระบวนการในแต่ละระดับ.....	10
2. แสดงแบบการวิจัย.....	43
3. แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของแบบทดสอบวัดทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ชุดที่ 1 กับชุดที่ 2.....	47
4. แสดงช่วงเวลาในการฝึกพัฒนาทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยในแต่ละสัปดาห์.....	49
5. โปรแกรมการสอนฝึกให้จำพยัญชนะและสระตามระบบพจนานุกรมไทย.....	50
6. โปรแกรมการสอนฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว..	52
7. ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง.....	57
8. ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบหลังการทดลอง.....	58
9. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของกลุ่มตัวอย่าง จากการทดสอบก่อนการทดลอง.....	59
10. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการเรียงลำดับคำในพจนานุกรมไทยได้ถูกต้องและรวดเร็ว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	60
11. ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนความสามารถในการเรียงลำดับคำในพจนานุกรมไทยได้ถูกต้องและรวดเร็ว ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	61
12. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการสะกดคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	62
13. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการสะกดคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการอ่านคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	64
15. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการอ่านคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	65
16. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการค้นหาความหมายของคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	66
17. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการใช้พจนานุกรมไทยช่วยในการค้นหาความหมายของคำได้ถูกต้องและรวดเร็ว ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม.....	67
18. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากการทดสอบหลังการทดลอง.....	68
19. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากการทดสอบหลังการทดลอง.....	69
20. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกให้จำตามระบบพจนานุกรมไทย ระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง.....	71
21. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกให้เปิดพจนานุกรมไทยค้นหาความหมายของคำเพียงอย่างเดียว ระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง.....	73
22. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทย ของกลุ่มควบคุม (เรียนตามปกติ) ระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง.....	75

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า
1	แผนภาพแนวคิดในเชิงทฤษฎีประมวลผลข่าวสารในระยะแรก..... 7
2	แผนภาพแสดงระบบประมวลผลข่าวสารของความจำมนุษย์..... 8
3	แสดงรูปแบบในการพัฒนาทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา.. 30
4	กราฟแสดงช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับแบบทดสอบในแต่ละตอนของแบบทดสอบวัดทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยทั้ง 2 ชุด..... 45
5	กราฟแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะในการใช้พจนานุกรมไทยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง..... 77